

penitentem, juxta dicta in n. 508. Bord. in man. confult. sect. 25. n. 88.
569 Ad 3. Difficultas non procedit de dono spirituali, aut religioso, sed de insolito. puta si donaret anulum mulieri, pugionem, aut quid simile puero.

Affirmat Trimarchus apud Bord. num. 60. quia dona magis alliciant, quam verba. Item anulum [ut supponitur] nec est pauper, nec anulum perdit; ergo potest de affectu venereo suspicari, & sic provocari ad libidinem.

Negat Bord. cir. n. 61. quia donum non ordinatur ex natura sua ad venere, adeoque non est signum sufficiens, ut mulier suspicetur amorem venereum. Tum quia mulier sic suspicans temere suspicaretur, & peccaret, quoniam posset donantis intentionem in bonam partem somere, nempe in gratitudinem, si ipsa beneficium aliquid et attulerit, vel ex liberali largitione ex affectu pareno spirituali: Et praeterea, quia quilibet est praesumendus bonus, nisi certo constet, quod sit malus. Adeoque talis Confessarius non est dedum donavit, nisi inhonestam intentionem, dum donavit, signis, aut verbis expressisset, & tunc esset denunciandus ob hujusmodi signa.
Diana p. 6. tr. 9. ref. 34. adhaeret Bardonio, quando donum est minimi valoris, v. gr. ramsculus, flos, &c. adhaeret vero Trimarcho, quando, attentis circumstantiis personarum, est magni valoris.

570 Difficultas est de Confessario, qui in actu, aut occasione confessionis dedit donum insolitum mulieri, v. g. anulum, nil dicens; post aliquos autem dies accessit ad ejus domum, & cum ea inhonestella tractavit.

Non esse denunciandum, tenet Tancerdi tom. 4. tr. 1. de Paris. q. 11. quia illa donatio nec est implicita, nec explicita sollicitas, aut tractatus inhonestus, & prava illa voluntas potuit contingere tempore intermedio.

Dico tamen esse denunciandum, juxta dicta nu. 506. 507. & 559. quoniam exitus probat donum fuisse datum animo allicendi ad inhonestam opportuno tempore tractanda. Unde quando tuit datum, incepit sollicitatio, nempe in actu confessionis: quando vero post dies fuit externe offensus animus inhonestus, incipit in muliere omnes denunciandi.

Imo, licet donum spirituale, aut temporale solum, datum mulieri immediate post confessionem, non sit ex se sollicitatio, sed signum benevolentiae, ac gratitudinis, & actus indifferens, magis inclinans ad bonum, quam ad malum affectum; talis tamen erit,

si paulo post sequatur provocatio ad inhonestam, & tunc pariter omnes denunciations, Bord. in man. confult. sect. 25. n. 91.

571 Ad 4. negat Bord. n. 60. quia homicidium, & consilium ad illud, non est formaliter nec virtualiter sollicitatio. Nec officit, quod secuto homicidio Confessarius habeat rem cum muliere: quia talis actus rursus, licet pendeat ex homicidio, quatenus vivente viro deest opportunus; non pendet immediate a confessione, cum mediet homicidium.

Ceterum puto, resolutionem pendere debere ex exitu, juxta dicta num. 506. & 559. si enim secuto homicidio Confessarius mulierem requisivit de inhonestis, est denunciandus; quia factum dat intelligere, consilium de homicidio in confessione datum fuisse ob inhonestam expedita tractanda; & ut se liberaret a difficultate viri: ac proinde actus inhonestus, licet sit physice a confessione remotus, est tamen moraliter proximus illi, utpote conjunctus moraliter cum consilio homicidii in confessione dato. Tum quia homicidium in tali casu est medium assumptum ad finem inhonestum; quia medium sumit etiam malitiam a fine, sequitur, quod consilium de homicidio, nedom habet malitiam propriam homicidii, verum etiam inhonestatis; ac proinde cum fuerit in confessione, habitus est tractatus inhonestus in confessione.

572 Ad 5. non esse denunciandum tenent Soula apud Diana p. 4. tr. 5. ref. 45. & Bord. n. 62. quia hi duo actus, licet inhonestatem aliquam videantur habere, non habent tamen illam ex peccato primo obiecto; nam traditio pecuniae pro meretrice non est indubio ad peccandum inhonestum, sed est effectus usus inhonesti ipsius corporis traditi; praesumitur enim tradi in mercedem actus pravi habitus, quam potest mulier juste exigere; unde traditio illa pecuniae non est peccaminosa, sed ex justitia debita in mercedem prostitutionis proprii corporis; saepe namque stat, quod causa sit mala, & effectus sit bonus: mala namque est fornicatio, at non est mala susceptio proliis inde sequens; traditio ergo pecuniae meretrici ob usum traditum proprii corporis, cum non sit mala, sed debita, non est inhonestum, nec ordinatur ad inhonestam, bene vero ad actum justitiae exercendum.

Item petitio domus est actus indifferens. Nec officit, quod sit conditio, sine qua peccatum carnis non ferret, quia hoc non sufficit ad sollicitationem, quae debet pendere

dere a confessione immediata, non ab aliquo tertio medio.

Resp. tamen, quod licet opinio Bordonii possit esse probabilis, quando penitens potest praesumere, quod pecunia datur in puram mercedem actus habitus, quod scilicet illi non constat opportunus, & non constat, quod Confessarius sit cum tali muliere habitus: omnino tamen dico, cum esse denunciandum, quando pecunia traditur danda mulieri, cum qua penitens scit Confessarium esse habitatum; quia tunc traditio pecuniae non est pura merces actus inhonesti praeteriti, sed simul est illecebratio mulieris ad actus inhonestos futuros, quae tali eadem sit promptior ad prostituendum illi suum corpus; unde talis traditio pecuniae fit formaliter inhonestum inhonestate effectus, ac proinde subiacet oneri denunciationsis.

573 Eadem ratione denuncius est Confessarius, qui ad penitentem dedit, ut eo adducto suam concubina, quia talis petitio domus est formaliter inhonestum ex effectibus; hinc qui accomodat domum pro meretrice, peccat peccato contrahente malitiam inhonestatis ipsius effectus, quoniam efficit causa participans, cum det commoditatem ad inhonestam.

574 Idem dico, si Confessarius petat domum, ut solus cum sola alloquatur cum muliere bonae famae; quia talis petitio iudicio prudenti, & ex regulariter contingitibus est suspecta de inhonestate tractanda, quoniam pro allocutione honesta quantumvis secreta cum muliere non deficient loca honesta non suspecta, & aptiora in Ecclesia. Id autem dico, nisi adsit circumstantia ista, quae faciat prudenter dignoscere finem honestum: inhonestate namque effectus seclusa, inhonestae minime est hujusmodi petitio domus.

Q U E R E S V.

Quinque Casus.

575 Primus, An quando verba, vel signa sunt dubia, Confessarius sit denunciandus?

2. An mulier, si sollicitationem confitentur, tenentur denunciare Confessarium?

3. An sit denunciandus Confessarius, si sollicitatus a femina sollicitationem confitentur?

4. An sit denunciandus Confessarius, si ipse, & femina mutuo se sollicitent, primo tamen femina, & postea Confessarius?

5. An sit denunciandus, si sollicitatus a femina.

mina ad copulam veniat, dicens se velle tantum tactibus oblectari?

576 Ad primum affirmat Diana p. 4. tr. 5. ref. 25. Soula, & Peyr. apud ipsam; quia possunt loquutores interrogari Confessarium circa factum, aut verbum dubium, ad explorandam ipsius mentem, atqueque verba, & signa dubia subiacent oneri denunciationsis.
Negat Bord. n. 59. & 61. curvis ratio est, quia Bulla Gregor. ponit certam, non praesumptam sollicitationem, n. 506.

577 Ad 4. negat Suarez, & Hurtado apud Leandrum tr. 5. de poenit. disp. 13. q. 43. Quia complex delicti in nulla materia denunciare tenetur. Tum quia talis mulier honesta denunciando timet grave damnum in fama; nam Confessarius ad suum minuendum delictum, confiteretur coram Tribunali, se cum ea actus inhonestos habuisse, sed illa consentiente.
Hanc opinionem sequitur Thomas Hurt. in casu, quo non possit mulier denunciare, quin suam manifestet conscientiam.

Resp. omnino esse denunciandum, Leand. cir. Diana p. 4. tr. 5. ref. 31. & ita declaratum est per Cong. S. R. U. Inquisitionis die 27. Septem. 1624. apud Donatum tom. 3. tr. 13. q. 51. quia ex una parte vera habetur sollicitatio in confessione, ut supponitur; ex alia parte conscientia mulieris ipsam non eximit ad denunciandum, ut constat solvendo rationes in oppositum.

578 Et primo, mulier consentiens in casu sollicitationis, & in Tribunali Inqui. non est complex delicti; quia delictum ad sacrum Tribunal spectans, non est actus inhonestus adequate imputus, ut includit Confessarius, & penitens conscientiam; sed solum, ut includit Confessarius conscientiam, sed praecise est ad Confessarium; unde mulier denuncians, a Sacro Tribunali non accipitur ut complex, sed ut testis; nec tenetur suam manifestare conscientiam, imo nec de eo potest a Tribunali interrogari; quod si ipsa ex simplicitate illum declarat, in actus non ponitur, n. 494.

Secundo, nullum est illi infamiae periculum; quia sacrum Tribunal non dat fidem Confessario, sed credit id dicere ad iudicium evadendum, aut poenam minuendam. Ex alia parte ipsa mulier non tenetur suam manifestare conscientiam, nec de eo S. Tribunal curat, num. 494.

579 Ad 3. negat Peyr. Bonac. Part. Castrop. Thom. Hurt. Ercias, & alii apud Leand. cir. q. 20. Bord. num. 78. & in man. confult. sect. 25. num. 160. Homob. Lezana, Bosius, Delbene apud ipsam, & Donatus to. 3. tr. 13. q. 52. quia Bull. Greg. solum loquitur de penitentibus sollicitatis; Mandantes omnibus Confessariis, ut

suos penitentes? quos novissime fuisse ab aliis in supra solicitatis, moneant de obligatione denunciandi solicitantes. Unde cum in casu Confessarius non sit solicitus, sed solicitatus, non venit denunciandus.

Resp. esse denunciandum, Diana p. 4. tr. 5. res. 5. & 42. Leander. cit. & Egundez; quia Confessarius sollicitationi consentiens, licet non sit sollicitator, seu procurator, sed sollicitatus, vere tamen habet inhonestos sermones, seu tractatus pretextu confessionis; unde comprehenditur in Bulla Greg. non quoad nomam, sed quoad decimam clausulam.

§80 Major difficultas est, si Confessarius nil respondit, sed tacuit.

Resp. cum distinctione; & 1. vel Confessarius ita tacuit, ut nullum dederit signum probativum, sed ipso immoto permittit mulieri libere inhonestum tractatum prosequi; & sic est denunciandus, quia tacet, consentire videtur; & maxime in circumstantiis loci, & actus Sacramentalis, quod exercebat, quae nullo pacto permittunt, ut in simili casu Confessarius perleveret ibi quietus, & talem peccatam mulierem acriter non reprehendat. Tum quia tractatus inhonestus est inter plures quorum unus sufficit, quod sit actor, alter patientis, & acceptus; ut liquet de audiente de peccatore, qui est peccati detractoris participans audiendo, potens libere impedire, aut abire. Unde cum talis sit huiusmodi Confessarius, vere dicitur tractatum inhonestum habere, n. 547.

2. Vel statim muliere relicta aufugit, & hic est laudandus; quia in materia carnis victoria habetur per fugam. Nec talis mulier accessit pro Sacramento, sed pro sacrolegio. Et qui major disensus, quam terga veteri mulieri allicienti? Quod si postea accedat ad ejus domum, & rem habeat, est reus peccati carnis, sed non in Bulla quia nullum signum externum consensus dedit in confessione, licet interius consentiret.

Vel 3. Confessarius tacuit, quatenus, utpote timoratus simul, & pusillanimis, audita inexpectata perveritate mulieris, remansit per confessionem immotus; & hic nullo pacto est reus, sed pusillanimus; nec est verisimile, quod callida mulier ex signis faciei, & conturbationis id non dignoscatur. In dubio n. 591.

§81 Ad 4. difficultas non est in casu, quo Confessarius primo sollicit; quia tunc sanus in secundo casu. Nec quando Confessarius a penitente sollicitatus sollicitationi statim consentit; quia tunc sanus in tertio casu. Sed in casu, quo sollicitatio a muliere facta interruptur, & postea Confessarius mulierem nil de

suam sollicitationem dicentem sollicitat ex parte sua; quae interruptio tripliciter contingere potest. 1. Directe per actum contrarium dissentiendo. 2. Indirecte mulierem ad alia divertendo. 3. Eam ad aliam speciem luxuriae provocando, puta si mulier sollicitat ad copulam naturalem, & Confessarius ad innaturalem. Hoc praemisso cum Bord. n. 74.

Resp. esse denunciandum, Leander. cit. q. 22. & Bord. cit. n. 75. 76. & 77. contra Peyr. Casir. & Acugniam apud Leandrum; quia vere tractatum habuit inhonestum. Imo est vere sollicitator, & provocator; nam in 1. & 2. casu statim interruptio sollicitationis factae a muliere; sollicitatio deinde facta a Confessario, licet sit occasionata a sollicitatione mulieris, est vera provocatio. Et in 3. casu vere Confessarius dicitur primo sollicitare, & provocare mulierem ad speciem inhonestam, ad quam non provocavit mulierem.

§82 Ad 5. negat Bord. n. 77; quia Confessarius sollicitatus a muliere ad copulam, aut pollutionem, si sit contentus solus oculis, & tactibus, non dicitur sollicitator, sed solus contentus actus, ad quos censetur a muliere provocatus, dum ab ea fuit provocatus ad copulam, vel pollutionem, ad quam illi fuit actus praevii, & dispositiones, juxta dicta n. 580.

Resp. esse denunciandum, Leander. cit. q. 22. Diana p. 1. r. 6. res. 12; quia vere habet tractatum inhonestum in confessione: n. 580.

Q U E R E S VI.

§83 Confessarius vocatus a muliere fugente, se insinuat domi pro suo confessione audiente, ad eam accessit, & ab ea fuit sollicitatus ad scripta recitavit Confessarius, ad ista minus addidit, dicens; se exclamatum esse sibi inferri, nisi consentiret, hinc ex metu infans Confessarius sollicitationi consentit, an denunciandus?

*A*firmat esse denunciandum *Carera* part. 2. tit. 78. §. 19. n. 94. quia vere habuit tractatum inhonestum occasione confessionis. Nec metus excusat; quia non est cadens in virum constantem, sed levis.

§84 Negat esse denunciandum Sancius, Acugniam, Peyr. Trullench. Prerary; quos refert, & sequitur Leander. cit. q. 22. Diana p. 1. r. 5. res. 15, quia ejus consensus ad inhonestam non est voluntarius, sed extortus per vim, & metum gravem, eodem ad vitandam infamiam, quae est grave damnum, quod in casu praecedentis & probabiliter ex mulieris vociferatione metetur: vis autem, & metus gravis, qualis est metus infamiae, excusat a Constitutione Greg. nam excusat a lege positiva, & humana.

Tum.

Tum quia non Confessarius occasione confessionis habuit tractatus inhonestos, sed femina, & Confessarius passivae habuit, cum accesserit animo audiendi, non sollicitandi; femina inquam, non Confessarius occasionem, seu pretextum confessionis accepit ad sollicitandum; cum autem Bulla Greg. loquatur de Confessariis tractatus inhonestos habentibus occasione confessionis, non de feminis; sequitur, quod nec Confessarius, nec femina sint denunciandi, quatenus casus non est comprehensus in Bulla Greg. Ita Joseph. de Januario de cas. reserv. res. 54. v. tom. 1. de legibus, ver. metus.

§85 Diana denique p. 10. r. 14. res. 50. media via incedens ait, talem Confessarium puniendum esse ab Inquisitoribus, non poena ordinaria, sed extraordinaria; pec debere abjurare; quia ex c. Saeritatis, quae vi, licet metus attendat culpam, non tamen eam prolix excusat. Idem novissime sentit Bord. in Milan. consult. sect. 27. n. 242.

Q U E R E S VII.

§86 Mulier amore capta Confessarii fecit amatoria incantationes, quibus arte de monis accessit Confessarius in Confessionario ejus amori consentit, An denunciandus.

*R*esp. Tancr. tit. 4. r. 1. de Penit. q. 20. quod licet de hoc casu videatur posse discurrere licet de metu gravi, sit tamen denunciandus, quia demon sua arte non privat libertate, nisi forte Confessarium aliquo pacto dementaret; mitius tamen est puniendus. Ita ille.

Q U E R E S VIII.

§87 Confessarius tentavit in domo mulierem, quae solum osculus concessit, non facta accessit mulier pro confessione ad praesentem Confessarium, qui cum audiret in confessione oscula praeterita, & repulsam circa factum, dixit mulieri: & ille vult tibi sustulisset; quid fecisses? cui illa respondit: in tali casu cessitem. Tunc Confessarius graviter eam reprehendit, & ad vestitendum suavit, quo praemisso, & confessione peracta, Confessarius post vesperas, aut sequenti die accessit ad domum mulieris, & eam dulciter solam in quoddam cubiculo, nullis verbis praemissis, sed manibus ducit, cognovit, An denunciandus?

*N*egat Tancr. cit. q. 16. quia illa occasio confessionis est remota, non proxima; Tum quia hic non dicitur peccare ex occasione, sed ex cogitatione confessionis; unde licet non est denunciandus Confessarius, qui audita confessione mulieris, quam non cognovisset, si non deservisset) accedit ad ejus domum, ut ad n. 593. & tractat inhonestam; ita nec in casu.

Respondere, esse denunciandum, etiam si non ellet secutus effectus, quia sollicitavit in actu confessionis; nam interrogatio illa fuit impertinens ad confessionem, & inhonesta; quoniam fuit callida requisitio modi pro obtinendo suo pravo fine: v. n. 506.

Q U E R E S IX.

§88 Confessarius mulieri, quae in confessione se accusavit de turpi delicta, dixit: tu non patris, quod cupiebas, sed si qui tibi daret quantum pecunia, id ageres? An sit denunciandus?

*R*esp. cum distinctione, vel mulier respondit affirmative, vel negative.

Si respondit affirmative, & Confessarius tacuit, & eam non reprehendit, utique est reus sollicitationis; & denunciandus, ut liquet. Si eam reprehendit, tunc solutio pendet ex exitu. Si enim postea accessit ad ejus domum, & pecuniam obtulit pro re tuorum, reus est sollicitationis, juxta dicta n. 575. & 587.

Si respondit negative, & sic fuit absoluta, Bordonus in Trib. fidei. c. 23. n. 1. vult non esse denunciandum, quia talis interrogatio sumi potest in bonum sensum: potest enim dici facta in ordine ad habendam notitiam dispositionis penitentis, an sollicitet tibi digna absolutio, si naque mulier affirmasset, eam non absolvisset.

At Bord. non potest huiusmodi Confessarium a nota imprudenter excinere, juxta dicta num. 566.

C A P U T XII.

De undecima Clausula.

§89 M Adhuc omnia Confessarii, ut suos penitentes, quos novissime fuisse ab aliis supra sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu ut praefertur, tractantes, Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis.

Penitens sub mortali denunciare tenetur Confessarium sui sollicitatorem: quia agitur de re gravi, & de abusu Sacramenti, etiam si semel eam sollicitaverit, quia semel sollicitator est vere sollicitator, de quo loquitur Bulla. Imo qui semel sollicitaverit unum, si suspectus, quod sollicitaverit plures, n. 282.

§90 Denunciare tenetur ille, qui fecit sollicitationem, quatenus casu vidit, ut eam audivit promissis auribus. Etiam ille, qui scit ex auditu immediato, sollicitet ex ore ipsius Confessarii sollicitatoris, aut penitentis fide digni, seu bonae famae. Nisi non bene recorderetur

P p 131 *vec.*

verborum, Tancr. tom. 4. r. 2. de Panit. q. 23. vel non recederet, aut si quæ audivit, audit ab ignotis.

591. Difficultas est: An ille denunciare teneatur, si auditur a personis levibus, & non fide dignis?

Negat Bord. n. 94. Leander. cit. q. 57. & apud ipsum, Trullench, Rodr. Port. Corduba, Navar. & Hurt. nam malevolis & maleficiis non est credendum; sed tantum providis & honestis personis, c. qualiter 24. de accusat. Ratio est; quia denunciator tunc exponeretur periculo gravis damni sibi, & Reo; sibi, quia posset notari levitatis, iuxta illud: *Qui cito credit, leviss est corde*; Reo, quia illum exponeret periculo infamiae, iniuste afflictionis, aut pœnæ. Ude non dicitur scire, qui auditur a persona levi, Henr. & Cord. te moent, ut primum, à quo auditus, mittas ad Inquisitionem. Negat enim Bord. si penitens, à quo auditus sit, non fess, sed non juvenis; quia sollicitatio dicta in personam non juvenis, est suspecta de malignitate.

Et universaliter, Bord. num. 52. ait, in dubio sollicitationis non esse onus denunciandi; quia in dubiis ex una parte quisque suam possidet libertatem, ex alia favendum est Reo. Tum quia dubia sunt in meliorem partem interpretanda. Item Bord. in man. Consult. sect. 25. à n. 108. v. n. 570. 576.

592. Me tamen magis movet sententia affirmativa, quam tenent Diana p. 1. r. 5. ref. 28. & Spatharius. Ratio est, quia fundamenta sententiae negativæ habent locum in aliis criminibus, & Tribunalibus, minime in causis, & delictis spectantibus ad Sanctum Officium; quia in hoc Tribunali admittuntur testes inhabiles, excommunicati, perjuri, infames, criminosi de criminibus exceptis, &c. qui sunt pessimæ famæ, & levissimæ fidei; quod non fit in aliis, & ita non est mirum, si pro his delictis denunciatur dicta personarum levium. Pro his ergo non spectat ad te discernere, si persona, à qua auditus sit, bonæ famæ, & fide digna, vel non; sed ad Inquisitores. Cujus rei ratio est, quia delicta hæresis, aut suspecta de hæresi, sunt ita perniciosa Reipublicæ Christianæ, ut ad extirpanda oporteat hujusmodi testes admittere.

593. Illum qui id auditur ex auditu mediato, hoc est à tertia persona, media, quæ ad alia auditur, non tenet denunciare, ait Bord. cit. n. 94. quia ex l. 2. §. item habetur, ff. de apud pluv. arc. loquendo de auditu mediato dicitur: *Quod audit, nescite dicitis*. Non sic, qui auditur ex auditu immediato, quia hic habet pro auctore ipsum auctorem sui dicti. At firmi-

ter puto, quod denunciare teneatur, si aliæ persona media sit fide digna, Bonac. tom. 1. de onere denunci. disp. 6. pag. 893. num. 1. qui id docet quoad Edicta extra causas fidei. Quia licet tales ex auditu regulariter non probent, nisi à pluribus audirent, qui ipsi audirent; dant tamen viam inquirenti ab illis, qui immediatè audierunt, aut viderunt, Bord. autem novissime mecum sentit in man. Consult. sect. 25. n. 166.

594. Si principalis denunciavit, ut denunciare velit, scientem ad nihil teneri, quia jam est satisfactum Sancto Officio, ait Bord. n. 93. Hoc autem dico esse verum, quando sciens fuit ex auditu immediato à persona sollicitata, quia tunc eius denunciatio, cum sit tota fundata in autoritate dicentis, non habet majorem vim, quam denunciatio ipsius personæ sollicitate, nec ei addit majorem fidem. Minime vero; quando fuit ex auditu immediato ipsius Confessarii sollicitantis, vel quia lateri confessionarii proximus casu ipsius sollicitationis actum aut auditur, aut vidit; nam in utroque casu sciens denunciatio addit denunciatori personæ sollicitatæ majorem virtutem, & fidem; quoniam in primo casu addit confessionem extrajudicialem ipsius Confessarii, in secundo addit novum testem, ita ut sint duo testes de scientia ejusdem singularis delicti; ac proinde in utroque casu sciens denunciare teneatur, etiam si persona sollicitata denunciaverit.

595. Item addit Bord. quod sciens non teneatur denunciare, quando persona sollicitata excusatur, quia sciens uti accessorius obligatur eadem lege, qua principalis.

Necque hoc puto absolute verum, quia potest dari causa legitima, puta prudens periculum gravis mali, aut impotentia in persona sollicitata, quæ non militet in scientia. Illud est verum, quod mortuo confessorio exiret onus denunciationis, quia cessat finis legis, qui est emendatio, & punitio in aliorum exemplum.

Denique subdit Bord. in man. Consult. sect. 25. n. 166. quod audiens ab ipso sollicitante, aut à persona sollicitata, quæ sit bonæ famæ, non teneatur denunciare, si sollicitator se exculpavit coram Inquisitore.

596. Tam in hoc, quam in aliis delictis ad Sanctum Officium spectantibus, denunciare teneatur, qui probare non potest, ex Decr. Alex. VII. p. 109. §. die 24. Septemb. 1665. & licet delictum sit occultum, & delinquens non sit diffamatus; quod in aliis Tribunalibus non procedit. Ratio primi, quia de ratione denunciationis est, ut denunciator non teneatur pro-

bare delictum. Tum quia denunciator in Sancto Officio accipitur ut testis. Item sufficit Tribunali ad diligentias adhibendas. Denique contingere potest, ut præcedant, aut sequantur alia denunciationes contra eundem, quibus addita tua denunciatio Tribunal habeat vis inquirendi contra Reum, & vocandi ad judicium.

Ratio secundi, quia hæc delicta sunt contra bonum publicum Reipublicæ Christianæ, quod prævales bono privato, & juri, quod quis habet in propriam famam, quando delictum est occultum, & non probari non potest.

597. Eadem ratio denunciare teneatur, qui ex se sit sub secreto naturali, etiam si secreto fuerit adjunctum juramentum de non manifestando; quia secretum naturale est bonum privatum, illud autem manifestare est bonum publicum, quoniam illud tacere denunciatio confessus, aut convictus, punitus fuit de eadem sollicitatione ipsius penitentis, denunciare amplius non tenetur; quia non fit bis iudicium in eundem. Tenetur autem denunciare, si Confessarius fuit penitus non pro ex, sed pro alia sollicitatione, sive aliter, sive eiusdem penitentis; quia alias non diceretur sufficienter punitus; cum magis puniantur duæ sollicitationes, quam una; & tres, quam duæ, &c. Bord. n. 102. Diana p. 4. r. 5. ref. 49.

Imo in casu hæresis, accedente nova probatione novi actus hæreticis, Reus iterum punitur, Diana p. 4. r. 5. ref. 21.

601. Confessarius sollicitans potest à quolibet simplici Confessario absolvi; quia sollicitatio nullo jure est reservata.

In Diocesi verò Neapolitana sollicitatio à Confessario facta in actu confessionis, aut immediate ante, vel post, est casus reservatus sub excommunicatione. Facta vero occasione confessionis est casus reservatus, sed non sub excommunicatione. Primum habetur in Synodo pag. 97. n. 7. secundum ibid. pag. 99. n. 18.

Sollicitans filium spirituale confessionis, extra tamen causam confessionis, non est denunciandus; quia hic casus nec sapit suspicionem hæresis, nec in Bullis comprehenditur, Bord. num. 126.

Q U E R E S I.

602. An mulier teneatur denunciare Confessarium sollicitantem, à quo antea plura munera habuit, & sperat habere absque malo fine ratione elemosinæ?

Negat Sancius apud Dianam p. 10. r. 13. ref. 46. quia obligatio gratitudinis circa benefactorem est ex jure naturali, quod præ-

valet iuri humano denunciationis. Tum quia talis mulier fe privat beneficis futuris, quod est idem, ac in propriis bonis iacturam sentire. Idem tenet, si munera sint in persona mariti, filiorum, parentum, & fratrum, quia natura gratitudinis non solum obligat pro beneficiis in propria persona susceptis, sed etiam in persona mariti, filiorum, parentum, & fratrum.

Resp. omnino teneri ad denunciandum, Diana cit. qui refert, allatam opinionem fuisse ex operibus Sanctii delectam a Sac. Congr. Indis. Ratio est; quia obligatio denunciandi nolum est ex iure humano ratione Edicti, & Bullarum, sed etiam ex iure naturali, potiori quam jus gratitudinis; quia est ad conservandum bonum Republice Christianae. Tum quia longe maior est obligatio gratitudinis, quam habemus Creatori Summo Benefactori, quam benefactori creato.

Q U E R E S I I.

602 Mulier sollicita, certo cognovisset Confessarium ad id motum esse, non quia male sentiat de Sacramento, sed ex pura fragilitate, An teneatur eum denunciare?

V idetur, quod non; quia Pontifices, ut patet ex c. 14. qu. 2. moti sunt ad precipiendam denunciationem Confessariorum sollicitationis, quatenus praesumunt eos male sentire de fide, hinc eos declarant suspectos de fide; cessante autem praesumptione in lege cessat lex. Ex cessante suspitione haereticis, delictum cessat esse Tribunalis fidei.

Resp. tamen teneri eum denunciare. Praesumptio enim est triplex, huminis scilicet, & est conjecturatio concepta in animo alicuius ex aliquibus indicis, juris, & est probabilis conclusio ex certo signo à iure praescripto, ita ut eo dato, si non probetur contrarium, habetur pro certo; & denique juris, & de iure, quae à lege statuitur, tanquam firmum jus, ita ut excludatur omnis probatio in contrarium. Talis in casu sollicitationis est praesumptio, est inquam juris de iure, quae facit legem absolutam, & non admittit probationem in contrarium: Constitutiones enim Pontificiae relate n. 485. declarant huiusmodi sollicitantes suspectos de haeresi, eosque abjurare faciunt, non obstante, quod fatentur se motos ad sollicitandum, non quia male sentierint, sed libidinis impetu.

Q U E R E S I I I.

604 Confessarium post sollicitationem in ipso

motu alius confessionis panitentis se sollicitasse, An denunciandus?

R Esp. affirmative, Diana p. 4. rr. 5. ref. 22. Bord. num. 98. quia alias quilibet Confessarius sollicitans pollet denunciationem effugere; nam post sollicitationem, si veniens dissentierit, si ve consenserit, posset ostendere signa doloris, & dicere se penitente. Tum quia, quod factum iam est, acquit non fieri, l. in bello, §. facti. ff. de cap. & postlim. rever.

Q U E R E S I V.

605 An panitentem teneatur denunciare Confessarium, si credat eum esse emendatum?

N egat Leander rr. 5. de panit. disp. 13. q. 7. & apud ipsum Setus, Molphec. Naldus, Acugna, Freiras, Port. Peyr. Souza, Lezana, Castropal. D. Anton. & alii nonnulli, quia finis denunciationis est emendatio proximi; unde, hac habita, cessat omnis denunciationis; quoniam cessat eius finis. Qui idem docent quoad alia delicta.

Hanc sententiam limitat Fagundes p. 2. lib. 6. cap. 4. n. 17. dicens, eam procedere de omnibus delictis suspectis de haeresi, minime vero de haeretico formalis, quia huius emendatio difficultate consistit potest. Nec potest abstinere, quia haereticum, quam est amplexatus, alios doceat. Apud Dianam part. 1. tract. 4. ref. 4. probabilem hanc opinionem aut esse Bord. in Trib. fidei cap. 23. num. 98.

606 Signa emendationis, quae à denunciatione excusant, dicunt esse. 1. Si delinquent est Sacramentaliter confessus, Felinus. 2. Si tribulationem bene vivit, Freiras, Sanctius, & alii. 3. Specialiter quoad sollicitationem, si mulier sollicitata ter aut quater ad ipsum Confessarium accedens, in eo animum libidinosum, & signa libidinis non reperit, quem modum amplectitur Dian. p. 4. rr. 5. ref. 23. data sententia hac negativa. Ita Leander cit. q. 8. & Doctores cit. apud ipsum. 5. Aliud remittunt arbitrio boni viri.

Resp. tamen penitentem, aut scientem, teneri eum denunciare, non obstante iudicio, quod sit emendatus, Dian. p. 4. cit. & apud ipsum, Bonnac. Suarez, & alii; item Delbene cum pluribus p. 2. d. 437. sect. 13. p. 1. & p. 1. d. 18. ubi loquitur de haeretico formalis, quia finis denunciationis in delictis sollicitationis, & aliis haereticis, aut suspectis de haeresi, non est sola emendatio proximi, sed etiam delinquentis punio publica ad aliorum exemplum, coercionem, & securitatem; quod magis urget, cum respiciat bonum pu-

publicum Republice Christianae, quam emendatio fratris, quae respicit bonum privatum illius: v. n. 614.

Q U E R E S V.

607 Confessarium occasione confessionis, & in confessionario habuit pro plures vices, & dies sollicitationem cum muliere, cui, cum deberet ipse Confessarius mutare locum, postea iussit, ut de eo peccato cum nullo alio confiteretur, nisi cum ipso: sic fecit mulier, nam ad eum alio die pro confessione generalis reversa, ubi eo fuit absoluta. Qua facta mulier per viginti annos stetit in bona fide, deinde audiens Religiosum quendam loquentem de onere denunciandi sollicitantes in confessione, venit in scrupulum, an teneatur Confessarium denunciare? exponit autem, Confessarium vivere, esse bona fame, & in alia Urbe Regni in dignitate constitutum: Quid dicendum?

608 S uppono 1. Confessionem ultimam fuisse validam, quia cum immineret Confessario mutatio loci, confessio cum eo non fuit fontemum ad peccati continuationem: & licet indecenter Confessarius excipiat, & absolvat penitentem ab ipso sollicitatam; valide tamen ex iure communi absolvit, si talis confessio non sit causa, & fontemum ad continuationem peccati. Dixi, ex iure communi; quia ex specialis in quibusdam Diocesis interdicitur Confessariis sub poena excommunicationis audire Confessionem complices in peccato carnis.

609 Suppono 2. quod si mulier sollicitata redat ad ipsum Confessarium, qui sollicitavit, ut eum eo confiteatur, & absolvat, non teneatur Confessarius monere ipsam, ut denunciet, Bord. n. 86. quia ex iure naturae nemo tenetur seipsum prodere, n. 493. quod liquet ex verbis Bullae, n. 483. Ut post panitentem, quae nocentis fuisse ab alio sollicitata, &c. Optimum tamen consilium erit, & Confessarius mulierem spontanea comparitione praevenerit, Bord. n. 86. His suppositis.

610 Resp. mulierem ipsam teneri denunciare Confessarium, Delbene p. 2. n. 237. sect. 13. per 2. Ratio est; quia mulier sollicitata non evasit omnino denunciandi per hoc, quod confessa sit cum ipso Confessario sollicitante; quoniam hoc est damnatum ab Alex. VII. die 24. Septemb. 1665. prop. 7. neque per hoc, quod ex lapsu tanti temporis iudicio boni viri censetur emendatus, ut dictum est n. 606.

611 Eam tamen ab onere denunciandi liberant auctores, qui tenent, penitentem non teneri denunciare Confessarium, si credat eum esse emendatum, n. 604. & 605. Imo ita expre-

se in casu tenet Lupus in edict. Inquisit. pag. 19. cum Acugna. Maxime quia ex lib. 2. c. de Approbabitur, ne ultra quinquennium quatur de statu vitae alicuius; quoniam ex Faricac. & aliis apud Bord. in Trib. fidei c. 30. num. 9. post triennium quis praesumitur emendatus: vide n. 548. At, ut bene advertit Bord. cit. hoc non procedit quoad delicta ad inquisitionem spectantia. In edicto enim Parmensi apud ipsum ponitur §. 11. tenoris sequentis:

E quelli, li quali fanno, o hanno avuta, o hanno notizia di qualsivoglia confessione al S. Officio, e massime d'eresia, sono tenuti come di sopra fatto l'esse pena, e conforme ad denunciarsi; ne sono scusati da qualivoglia condizione, o lunghezza de tempo: onde s'ingannano quelli, che pensano, per esser trascorsi dieci, quindici, e venti anni, non esser piu obbligati a denunciare a casi al S. Officio; il che però s'intende di quelli, che non hanno mai soddisfatto, e denunciato.

Q U E R E S V I.

612 An promittenda sit ante denunciationem correctio fraterna; si firmiter emendatio spectet?

A firmare, promittendam esse correctionem fratrem, si speretur emendatio, ita ut ea facta, si firmiter emendatio, correctus non sit denunciandus, D. Th. 2. q. 32. art. 7. ubi ait: Quod si aliquis occulte traheret, quomodo civitas tradatur hostibus; vel si benevolentiam privatam homines ad se evocet, & quia ille, qui sic occulte peccat, non solum in se peccat, sed etiam in alios; oportet statim procedere ad denunciationem, ut huiusmodi nocentium impediatur: nisi forte aliquis firmiter existimat, quod statim per seceum administrationem postea huiusmodi mala impedire. D. Thom. secuti sunt Scotus, Canus, Silvester, & Lopez, Ledesma, & Reginald. Post. Joann. de la Cruz, & alii apud Dianam p. 1. rr. 4. ref. 2. qui id tenent de omnibus delictis ad S. Officium spectantibus, etiam si sint de haeresi formalis. Idem tenent de delictis sollicitationis, & aliis suspectis de haeresi, Fagun. Mollius, Homobonus, & alii apud Dianam cit. cum Leandre cit. q. 8. & Delrio in disp. mag. 1. §. sect. 2. n. 6. apud quem alii identiter in dubio, si sit praeterea correctio. Quorum ratio est, quia praecipuum correctio est de iure naturali, & divino; praecipuum vero denunciationis, humanum, quod nisi praevaleat, non potest; imo Fagundes, & Peyr. apud Dianam cit. addunt, quod correctio iudicatur non profutura, & non sufficit fieri semel, sed fieri debere iterum, atque iterum, quando iudicio prudens speretur emenda; & attendi debeat qualitas correctio, & corrigentis.

Resp.

613 Resp. In delictis ad S. Officium spectantibus, tam si sint de hæresi formalis, quam si sint sollicitationis, & suspecta de hæresi, omnino faciendam esse denunciationem, nulla præmissa correctione fraterna, etiam si firmiter emendatio speretur, Diana cit. & apud ipsum Bonac. Sancius, Silvius, & alii. Ratio est; quia in denunciatione Evangelica præmittenda est correctio fraterna, ex Gloss. in cap. 2. de accusat. v. *obviantibus*; minime in denunciatione judiciali, quæ quidem est à lege præcepta in poenam delicti, quæ est denuntiatio quoad delicta Inquisitionis; nam illa est præcise in gratiam fratris, quæ emendationem intendens; illa est magis principaliter in gratiam legis, quæ puotinet intendit, & bonum publicum, quod prævaleat bono, & commodo privato fratris, ut loquitur Scotus in 4. dist. 14. q. 2. §. *Primus* ar. F. v. n. 606.

614 Præterea in delictis hæreticalibus, aut suspectis de hæresi, difficulter emendatio speratur, quia tunc ita viscosa, & perniciosa Christianæ Reipublice, ut non sit facilis per correctionem fratrem eorum extirpatio ex animo, & inclinatione huiusmodi delinquentium; liquet experientia de maleficis, & superstitiosis, quæ etiam post punitionem, quæ est plus, denovo ferunt in similia delicta recidere, cum hoc solo discrimine, quod accuratus invigilet, & studeat ad se occultandum; quod magis nocet publico bono.

615 Denique aperta via correctionis, secluderetur via denunciationi; nam isti scientes, quod correctio despecta essent denunciandi, & puniendi, & contra vero, quod ea recepta eximenter, fingerent se libenter correctionem acceptare, & ore gratias agerent, se excusando de præterito esse ignorantia, aut inadventitiam; sunt enim homines callidi, non hebetes.

616 His accedit Decr. SS. Inquit. coram Alex. VII. die 8 Julii 1660. sicut aliis in n. 249. relatum, per illa verba: *Etiam si nulla fraterna correctio vel alia monito præmissa fuerit, omnino teneri, &c. ad denunciandum.*

QUÆRES VII.

617 An si editum non publicetur, adhuc mulier sollicitata teneatur Confessorium denunciare?

R. Elp. affirmative, Diana p. 4. tr. 5. ref. 41. & quia delictum sollicitationis est suspensum de hæresi, tunc tenetur denunciare sub mortali, & sub excommunicatione lata sententia, vel ex ipso edicto, quatenus est perpetuum, ut in num. 249. vel ex Decr. Univ. Inquis. Roman. die 3. Januarii 1623. apud Dianam cit. præcipiente sub excommunicatione majori lata sententia, denunciandos esse hæ-

reticos, aut de hæresi suspectos, intra duodecim dies à notitia delicti, Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis: v. n. 641. quod Decretum esse perpetuum, docet Diana cit. contra Bord. in Trib. fidei cap. 30. n. 2.

QUÆRES VIII.

618 Cui faciendam sit denunciatio Confessorii sollicitatis, Inquisitoribus, an Episcopo? & an liberetur à denunciatione faciendam Inquisitoribus, qui denunciavit Episcopo?

R. Elp. 1. In Regnis Hispaniarum, tam in causa sollicitationis, quam in cæteris causis fidei, denunciationem faciendam solis Inquisitoribus, ita ut denunciatus Episcopo, non liberetur ab onere denunciandi Inquisitoribus; imo Episcopus tenetur illum ad Inquisitores pro denunciatione remittere, Diana part. 4. tract. 5. resol. 52. Leander tract. 5. de penis. dist. 13. qu. 46. Quia licet ex iure Episcopi in causis fidei possint separatim procedere contra hæreticos, aut suspectos; in Regnis tamen Hispaniarum ex consuetudine, & privilegio soli Inquisitores, nedum in causa sollicitationis, sed etiam in cæteris causis fidei cognoscunt, & procedunt, Episcopus assistentibus solum per procuratores, qui vocari solent Ordinarii; quibus consuetudinibus non derogat Bulla Greg. & multo magis non derogat decretis à prioribus Pontificibus concessis, quo soli Inquisitores in crimine sollicitationis cognoscant.

620 Resp. 2. In aliis Regnis, & Inquisitionibus, ubi talis consuetudo, & tale privilegium non adest, denunciationem fieri posse solis Episcopi, ita ut denunciatus liberetur ab onere denunciandi Inquisitoribus; quia per Bullam Greg. XV. concedit Episcopi, ut possint simul, aut separatim cognoscere de crimine sollicitationis. Item concedit Episcopi, ut in causis fidei, tam contra hæreticos, quam contra suspectos, possint procedere separatim ab Inquisitoribus, ex cap. *Per hoc, de heret. in 6. cap. Ut Inquisitionis, de heret. in 6.* & in aliis textibus apud Dianam cit. unde Episcopi de iure communi in causis fidei procedunt, ac proinde iurisdicção Inquisitorum non præjudicat iurisdicção Episcopi, quia non est Inquisitoribus data privative, id est exclusive quoad Episcopos, sed cumulative. Uode ait Diana, Inquisitores esse datos Episcopi, tanquam adiutores.

QUÆRES IX.

621 Episcopus sollicitans, cui sit denunciandum?

R. Elp. Episcopus sollicitans non esse denunciandum Inquisitoribus, sed Sedis Apo-

Apostolicæ. Leander tr. 5. de penis. dist. 13. q. 50. Thom. Hurt. Castropal. Fagun. & alii apud ipsum. Quia Episcopus etiam in causa hæreticis non subditur Inquisitoribus, ex cap. *Inquisitores, de heret. in 6.* & Trid. sess. 24. c. 5. de reform. his verbis:

Causæ criminales graviores contra Episcopos etiam heretici [quod alibi] quæ depositione, aut privatione dignæ sunt, ab ipso tantum Summo Rom. Pontifice cognoscantur, & terminentur.

622 Namine Episcopi hic veniunt Episcopi titularis, item Episcopi electi, & à Sede Apostolica approbati, licet non iam consecrati; minime si sint solum electi.

623 Pariter Sedi Apostolicæ, sunt denunciandi Nunci, seu Legati Sedis Apostolicæ, & iusque Officiales. Illi autem dicuntur Legati, ministri, seu officiales Sedis Apostolicæ, qui ad negotia ejusdem Sedis destinati sunt; minime, qui ad causas particulares quotidie à Sede Apostolica mittuntur. Quia illi non negotia Sedis Apostolicæ, sed personarum particularium tractant, licet auctoritate Sedis.

Nec oblat, quod Inquisitores habeant à Summo Pontifice delegationem specialiter contra omnes; quia sub delegatione procedendi contra quoscunque personas cuiuscunque dignitatis, & quibusvis generalibus verbis, non comprehenduntur Episcopi, nisi expresse & specialiter de Episcopi in commissione facta fuerit mentio. Ita Leander cit.

QUÆRES X.

624 Inquisitor sollicitans, cui sit denunciandum? P. Enia, & Emericus apud Leandrum cit. q. 51. qui tenent, quod Inquisitores numerari inter delegatos Sedis Apostolicæ, & ejus officiales, consequenter decet esse denunciandos Sanctæ Sedi.

Simanches vero, qui tenet, esse subdelegatos, & Commissarios Inquisitoris Generalis, docet esse Inquisitorum Generalem, seu Supremum Tribunalis Inquisitionis denunciandos.

QUÆRES XI.

625 An Generales Ordinum sint denunciandi Inquisitoribus, & à quo puniendi?

R. Elp. esse denunciandos Inquisitoribus, ut patet ex verbis Bullæ Greg. *Regulares cuiuscunque dignitatis, & præmiuntia, aut quovis privilegio muniti existant.*

626 Quantum ad punitionem vero, Bord. in Sacro Trib. cap. 27. n. 27. & apud Dianam p. 4. tr. 2. ref. 23. uterque Rod. Penia, & Navar. volunt, quod denunciatione accepta, non possunt ulterius procedere contra Gene-

rales, sed debent Sedem Apostolicam monere, ut decernat, quod agendum. Id colligitur ex cap. *Inquisitores* 16. in 6.

Si tamen Inquisitores ipsi, Episcopi, vel alios Superiores Prelatos sciverint, vel invenerint circa crimines hæreticos commissos, aut eos de hoc diffamatos existere, vel suspectos, tenebuntur Sedi Apostolicæ denunciare.

627 Resp. posse Inquisitores contra Generales procedere, Diana cit. & Freitas, non quia præfatum caput *Inquisitores*, solum excipiat Episcopi, ut dicunt Diana, & Freitas; sed primo, quia Greg. XV. postquam in verbis n. 483. relatis comprehendit Generales, ut concedit ipse Bord. cap. 23. num. 114. de iisdem sub eadem generalitate, & specialitate loquendo, concludit: *In Officio Sanctissimæ Inquisitionis severissime, ut infra, puniuntur.*

628 Secundo, quia Urb. VIII. in Bulla, *Cum sicut accepimus*, die 5. Novembris 1671. decrevit, & voluit, ut omnes conditiones hætenus editæ, & impoletter edendæ in materia Sancti Officii, omnium Religiosorum Professores omnino comprehendant, perinde ac si professi, & alii quovislibet privilegiati in eis nominatim expressi fuissent, &c. nisi in eadem constitutionibus huiusmodi specialiter, & expresse exciperentur, etiam si ipsi privilegiati forent magis specialiter notæ, & expressione digni. Ad cuius effectum facit derogationem omnium gratiarum, & privilegiorum in contrarium: *Cum quibuscunque clausulis, & decretis etiam quantumlibet extraximatis, & cavetis quomodolibet, & ex quacunque causa concessorum, etiam si in corpore iuris clausi sint.*

629 Hinc fit, quod Superiores Generales Religiosorum, nedum non possunt se immiscere in causis suorum Religiosorum circa delicta hæreticis, aut suspecta de hæresi, ut habetur in Decr. Pauli V. & Alex. VII. in ex. ill. n. 249. sed debent sub Religiosis remittere ad Sanctum Tribunal; verum etiam ipsi quoad præmissa delicta subduntur huic Tribunali.

630 His non obstantibus, ait Diana, non debere Inquisitores procedere contra Generales, sed debere certiorum facere Supremum Tribunal.

QUÆRES XII.

631 Intra quem terminum faciendam est denuntiatio, & danda absolutio?

T. Erminus pro denunciatione faciendam pendet ab edicto Inquisitorum. In edicto Inquisit. Hispan. apud Leandrum q. 53. solent assignari sex, aut septem dies, n. 616. & n. 26. & 237.

632 Dies autem termini non computantur in

in termino, Diana d. 4. r. 5. ref. 41. unde id edictum publicetur die Dominica hora 16. quia una dies conficitur ex 24. horis, incipit die sequenti eadem hora, & terminat sequenti Dominica eadem hora.

633 Quæ ignoravit publicationem edicti tenetur denunciare non statim, ac sciat, sed intra eundem terminum computandum post diem notitiæ, quia non debet esse peioris conditionis, ac illa, quæ habuit notitiam. Leander r. 5. parit. disp. 13. q. 55.

634 Quæ sunt contenta edicto Inquisitorum Siciliæ, ubi habentur hæc verba: *Abbiati da venire personalmente, e comparire innanzi di Noi, per dolo, e manifestarlo fra termine di giorni sette primi seguenti, dopo che queste nostre lettere saranno lette publicate, & di quelle avere notizia, in qualsivoglia modo, che sia.*

635 Idem tenent Leander cit. q. 56. cum Trulenc. de ea, quæ scivit, sed fuit impedita, cessante impedimento.

Probabilis tamen dico, quod teneatur statim; Diana p. 4. r. 5. ref. 26. quia cum sciverit, iam habuit tempus providendi, & consulendi, v. n. 48.

636 Imò si intra terminum impedimentum futurum prævidet, quia quæ habet iter agere ante terminum, eam non libero à mortali, si non denunciavit, antequam spiraret terminus. Sicut non liberatur à mortali, si intra tempus quo obligat præceptum confessionis, & communionis annuæ, prævidet impedimentum futurum, v. gr. inopiam Confessariorum, & non præveniat, Diana par. 4. tract. 5. ref. 29. contra Joannem Sancium.

637 Terminum autem culpabiliter elapso, incidit in excommunicationem majorem late tententia, à qua à nullo potest absolvi, nisi facta denunciatione; sicut fur absolvi non potest, nisi facta restitutione; & ulterius tempus in ea perdat peccatum mortale, & obligatio denunciandi.

638 Confessarius prudens non debet mereri absolvere, antequam denunciavit, sed debet prius eam remittere ad denunciandum: nec si in aliis delictis dicendum est de viro, præsertim si sit homo ordinarius; quia hujusmodi absolvi, haud amplius curat denunciare, Diana p. 1. r. 4. ref. 27. contra Bord. n. 86. quæ ait: absolvendam esse, si promittat denunciare; quia sic est satis disposita ad Sacramentum.

639 Hoc autem limitat Diana par. 1. r. 4. ref. 27. cum Zanardo, Rodi, & aliis, nisi urgeat necessitas communionis, & persona sit timorata conscientia; ac promittat quamprimum denunciare; & universaliter, si addit causa ob

quam prudens Confessarius judicet, denunciationem esse distendam. Idem ait Navar. apud Diana cit. de hæretico.

QUÆRES XIII.

640 *Mulier incidit in excommunicationem ob denunciationem omnissam, modo penitentis accedit ad Confessarium, promittens se statim denunciaturam. An possit absolvi?*

Lucius apud Dianam par. 4. r. 5. ref. 35. affirmat, posse absolvi virtute Bullæ Cruciatæ, aut privilegiorum à Religiosis, 1. quia retinet rem alienam, post bis, aut ter absolvi cum proposito restituendi; 2. quia contumax, eo quod non vult ad iudicium venire, potest absolvi, si det cautionem de stando iudicio. Ita qui promittit denunciare.

Resp. cum Diana cit. negative, ratione censuræ; nam non potest quis à peccatis absolvi, nisi prius à censuris; & quia censuræ non potest quis absolvi per Bullam, nisi satisfacta parte; sequitur, quod talis mulier non possit absolvi, nisi prius denunciavit, idque præsertim in causis S. Officii, ut pote quæ spectant ad fidem.

QUÆRES XIV.

641 *Mulier ista, que incidit in excommunicationem ob omnissam denunciationem, an facta denunciatione possit à quolibet Confessario absolvi?*

Affirmat Lupus p. 1. l. 5. art. 3. diff. un. par. 20. quia reservatio hujus censuræ tandem perleverat, quamdiu perleverat onus denunciandi; unde expirat satisfacta parte, aut mortuo denunciando: id fuadet ex verbis edicti, quæ esse solent:

E dalla detta scomunica, o pena, nelle quali incorreranno i disobbedienti, nessuno, non da Noi, o dal Supremo Tribunale del S. Officio, potrà essere assoluto, se prima non averà soddisfatto al S. Officio.

Resp. non potest à quolibet Confessario absolvi; bene vero virtute Bullæ, aut à Regularibus virtute privilegiorum, Bord. in S. Trib. c. 30. n. 19. Ratio primi, quia talis excommunicatio est reservata Pontifici, & Inquisitoribus, præsertim ex Decr. die 3. Jan. 1623. relato n. 617.

Præterea frustranea esset reservatio, si cessante onere denunciandi, censura jam incursa posset à quolibet, etiam non privilegiato, absolvi; nam non haberet effectum ante satisfactionem; quia seclusa reservatio, censura impedita ad satisfactionem, non potest ante satisfactionem partis nolentis absolvi; sicut potens, & nolens restituere, absolvi non potest, quamvis factum non sit reservatum: nec effectum haberet post, quia tunc cessaret. Verba autem edicti solum dicunt, quod non possit absolvi, nisi prius denunciavit; minus quoad

facta

facta denunciatione, absolvi possit à quolibet Confessario etiam non privilegiato.

Ratio secundi; quia satisfacta parte, Regulariter habent privilegia absolvendi ab omnibus reservatis Pontifici, exceptis contentis in Bulla Cruxæ; & multo magis ceteri Confessarii virtute Bullæ Cruciatæ.

642 Hinc recte advertit Diana cit. ref. 29. tam in hoc, quam in cæteris casibus Inquisitionis, eos, qui neglexerunt denunciare, quando posset denunciare, non tenent Inquisitoribus negligentiam ferri, nec cum eis ipsa absolutione confiteri; quia iam possunt à Regularibus, & à cæteris virtute Bullæ absolvi. Quod valde facilius negligentes ad denunciandum, & debent ad hoc Confessarii attendere, ne penitentes injusmodi deterreat; & à denunciando impediatur.

Ex his colliges, mulierem sollicitam, extrinseco onere denunciationis, quatenus v. g. Confessarius est mortuus, aut ex alio capite, posse ut supra absolvi, Leander r. 1. de pœnit. disp. 15. q. 59.

QUÆRES XV.

643 *Mulier incidit in excommunicationem ob omnissam denunciationem: modo et supra eam legitimum impedimentum, An possit absolvi?*

Resp. posse absolvi à privilegiatis, vel virtute Bullæ, ad reincedentiam, & cum promissione denunciandi impedimento cessante; quo quidem cessante, non denunciando de novo reincedit in culpam, & censuram reservatam. Ratio est; quia durante legitimo impedimento non obligat satisfactio partis; non tamen extinguitur, sed suspenditur, nisi adit caput, quo extinguitur obligatio denunciandi. Suadetur à pari de eo, qui fuit in culpa ad restituendum, & postea evadit impotens, qui potest absolvi durante impotentia.

Durante autem impedimento, v. g. infirmitate, &c. non tenetur quis denunciare per alium v. g. per Confessarium, quia obligatio denunciandi est personalis. Imò, si quando primo habuit notitiam sollicitationis, aderat impedimentum, tunc eo durante potest à quolibet simplici Confessario absolvi cum promissione, ut denunciavit impedimento cessante; quia tunc nec habetur reservatio, nec delictum non denunciandum.

644 Prudens autem Confessarius non debet hujusmodi mulierem absolvere, si impedimentum est duraturum per paucos dies, in quibus non urgeat necessitas Communionis; sed tenetur eam monere de obligatione denunciandi, & si absolutionem negare: si vero necessitas urgeat, debet eam absolvere, supradictam promissionem exigendo.

CAPUT XIII.

Die 12. & ultima Clausula.

645 *Quod si hoc officium prætermiserint, vel penitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes, seu transgressos, ut supra, idem locorum Ordinarii, & Inquisitores illis pro modo culpe punire. non negligant.*

646 Confessarii non monentes suos penitentes de onere denunciationis, aut docentes non teneri, peccant mortaliter, ut patet per illam particulam in mandatis, in 10. clausula appositam n. 86. & ut iterum tractantur penas ab Alexand. VII. & Paulo V. ultimatiss. n. 248. & 350. relatas.

647 Et idem dico de cunctis Superioribus, & Religiosis, qui suos penitentes, aut confisum penitentes non monent de onere denunciationis, aut docentes non teneri ad delictum S. Officii, etiam de levi suspensis, ut constat ex ipsius decretis cit.

QUÆRES

648 *Confessarius, postquam sollicitavit mulierem, sciens eam denunciaturam, ut id evadere, fert, ut confiteatur cum alio Confessario, fingens eam habere auctoritatem ex S. Officio, si tunc haud amplius obligari: bene ille alius Confessarius ex conducta idem fingens, exceptis maliciis confessionibus, Quiritur, quomodo se gerere debeat tertius Confessarius cum hac muliere.*

Resp. debere eam monere ad denunciandum Confessarium sollicitantem, manifestandum Tribunali utriusque Confessarii dolum. Sequitur ex Decreto de n. 249.

CAPUT XIV.

De qualitate delicti sollicitationis.

QUÆRES

649 *An Confessarius sollicitans sit suspectus de heresi?*

650 **C**onfessarius in actu confessionis sollicitans ad inbonestam esse suspectus de hæresi, quia specialiter advertitur fuit principali Sacramenti Penitentia, qui est peccatorum remissio, dando (ut ait Gregor.) pro medicina venenum; & sic videtur, quod male sentiat de Sacramento Penitentia.

651 Eadem ratione Confessarius, qui in confessione sollicitat ad alia crimina, esse suspectus de hæresi, Alberghinus in man. qualif. pag. 136. Pegna, Freiras, & alii contra Alde-

recte,

rete, Port. & Bonac. apud ipsum. Non incur-
reret tamen penas Pontificibus contra solici-
tantes sublatas; quia hæc pœnæ sunt contra
solicitantes ad inhonestam sollicitatam, ob specia-
lem turpitudinem sollicitationis, cui tenus soli-
citantio ad inhonestam est valde periculosa, &
confessionem inmaxime odiosam redens, Diana
p. 4. n. 5. ref. 17. Nec eas incurrit sollicitans ad
inhonestam in aliis Sacramentis; quia cum talis
solicitatio in aliis Sacramentis non fit ita facilis,
Pontifices eam infligere contra sollicitantes
in confessione, Diana cit. ref. 16.

652 Est suspensus de fide Confessarius, si soli-
citet immediate ante, vel post, quia sic solici-
tans confetur in confessione sollicitare, Diana
cit. ref. 50. contra Soulam, qui dicit, eum non
esse de fide suspensum, quia dum in actu con-
fessionis non sollicitavit, sed sollicitationem dis-
sultit, aut anticipavit; dat intelligere, se no-
luit integritatem confessionis commaculare.

653 Similiter est suspensus de fide Confessa-
rius sollicitans ex occasione, aut pretextu con-
fessionis, vel simulando confessionem; quia
Sacramento abutitur, eique injuriam infert,
Diana cit. ref. 50.

654 Confessarius sollicitans in confesionario,
non ex pretextu, nec occasione confessionis,
nec simulando confessionem, est suspensus,
& abjurare debet, Diana p. 4. cit. res. 10. & p.
10. r. 14. ref. 51. contra Carenam; quia Greg.
XV. postquam recensuit septem capita sollicita-
tionis, inter quæ est sollicitatio in confesionario
abque occasione, aut pretextu confessionis,
ut in n. 522. immediate sequitur, & injungit
Inquisitoribus: *Ut super his contra prædicta
sunt vel separati in omnibus, prout in casibus
fidei, &c. inquirant, & procedant.* His acced-
dit praxis, tam Inquisitorum Romanæ, ex
Diana cit. quàm Inquisitorum Hispanæ, ex Alber-
ghino cit. p. 223. v. 7. quia hujusmodi Confessarii
habentur suspecti de fide, & abjurant: quon-
iam injuria loci redundat in Sacramentum, cu-
jus locus est Tribunal. Dantur igitur suspecti

suspensione ex presumptione juris de jure, vide
n. 603. Carena vero negat esse suspensum; quia
ex sola ratione loci nulla suspensio oritur.

655 In casibus, in quibus Confessarius soli-
citantis est suspensus, esse suspensum de verbumen-
tis, in praxi servat Inquisitio Rom. de levi In-
quisitio Hispana.

656 Mulier tamen Confessarius sollicitans
non est suspensa de hæresi. 1. Quia non accedit
ad Confessarium animo se acculandi, & Sacra-
mentum penitentiae suscipiendi; adeoque cum
nullum sit Sacramenti initium, nullus est Sa-
cramenti abusus: ut patet de illo, qui ad Con-
fessarium calide animo cum inducendi ad com-
positionem, & furtum. 2. Quia nullum est jus,
quod eam presumat suspensam. Dissipat autem
est ratio de sacerdote penitentem sollicitante;
quia penitens vel supponitur accedere animo
confitendi, & Sacramentum penitentiae susci-
piendi, & sic accedit pro sacramentali confesio-
ne, ac prout Confessarius sollicitando ad in-
honestam, aut ad alia crimina, vel in aliis Sa-
cramentis, dicitur Sacramento abuti, & inde
suspensus de hæresi, quavis penitens sollicita-
tioni consentiat, & Sacramentum minime per-
ficiatur. n. 494.

Et tunc Confessarius sollicitans ad inhonestam,
est suspensus de hæresi, nemum ex vi Bullæ
Gregor. XV. verum etiam independent ab il-
la, sicut est suspensus sollicitans ad alia crimina
ob abulum Sacramenti.

Vel sollicitatio supponitur facta à Confessa-
rio in confesionario extra occasionem con-
fessionis, vel quando Confessarius in confessione
à muliere sollicitatus consentit. Et tunc adhuc
est disparitas; quia licet in neutro casu habeatur
initium Sacramenti, nec Sacramentum, cum
pariter mulier non accedat animo se acculandi,
in priori tamen casu habetur suspensio ex præ-
sumptione juris de jure: per recentia verba
Gregor. XV. non sic in posteriori; quia verba
non habetur jus, quod mulierem sollicitantem
suspectam præsumat. v. n. 603.

Finis Tomi Secundi.

EXA-

EXAMEN ORDINANDORUM, PRÆDIGATORUM, ET MISSIONARIORUM.

Tomus Tertius

*Complectens Sacramentum Ordinis, & sacramentum Sacrificium Missæ,
insuper episcopas, atque expeditas regulas ad Apostolicum Sacre
Concionis & Missionis ministerium rite exercendum.*

PARS PRIMA.

Examen Ordinandum.

CAPUT I.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Quid, & quadruplex sit Ordo.

Rdo est signum quoddam, in quo
spiritualis potestas traditur ordi-
nato ad sacramentum Missæ Sa-
crificium, & Eucharistiam perfici-
endam.

2 Ordines sunt septem: *Ostiatorius, Lecto-
ratus, Exorcistatus, Acolytatus, Subdiaconatus,
Diaconatus, & Presbyteratus.*

3 Omnes Ordines sunt res sacre: primi
tamen quatuor dicuntur minores, & non sa-
cra: ultimi vero tres dicuntur majores, & sacri.
Ratio differentie est multiplex, 1. Quia ultimi
tres immediatus ordinant homines ad sacrifi-
cium Missæ, & Eucharistiam conficiendam. 2.

Quia in Ecclesia Latina habent annexum votum
solemne castitatis, ita ut impediant, & dirimant
matrimonium. 3. Quia obligant ad divinum Offi-
cium recitandum. 4. Quia majores non possunt
suscipi plures eodem die, sed unus, nec Sub-
diaconatus simul cum minoribus; neque susci-
pi possunt, nisi in sex Sabbatis, videlicet, quatuor
anni temporum, & Sabbato ante Dominicam
Passionis, quod dicitur Sirtentes, & Sabba-
to Sancto, nisi adit dispensatio Papæ; mino-
res vero suscipi possunt omnes quatuor eadem
die, & non tantum in recentissimo die Dominico,
sed etiam quolibet die Dominico, vel festo de
precepto, imo ex consuetudine in die Veneris
ante dicta sex Sabbata; vel in feria quarta
quatuor temporum, n. 26. 5. d. 1. m. 1. quia
majoribus initiati possunt solemniter, & ex of-
ficio sacra vasa nuda manu tangere, non ita
minoribus initiati, nisi ex commissione, &
necessitate.

Non peccant autem aliquo Ordine minori,

aut